Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Obravnava strukturnega pomanjkanja in krepitev strateške avtonomije v polprevodniškem ekosistemu

(mnenje na lastno pobudo)

(2023/C 140/02)

Poročevalec: **Anastasis YIAPANIS**

Soporočevalec: **Guido NELISSEN**

Sklep plenarne skupščine	20. 1. 2022
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	posvetovalna komisija za spremembe v industriji (CCMI)
Datum sprejetja na seji posvetovalne komisije	9. 12. 2022
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	24. 1. 2023
Plenarno zasedanje št.	575
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	179/0/4

1. **Sklepi in priporočila**

1.1 EESO poziva k večji preglednosti ter bolj strateškemu spremljanju in upravljanju vseh dobavnih verig čipov, boljšemu napovedovanju njihove razpoložljivosti in tesnejšim partnerstvom v sodelovanju z javnimi organi na evropski ravni.

1.2 Po mnenju EESO bi morala evropska strategija za polprevodnike spodbujati vse faze vrednostne verige polprevodnikov, s posebnim poudarkom na razvoju in proizvodnji čipov ter zaledni proizvodnji. Izvajanje akta o čipih je treba skrbno oceniti in spremljati z jasnimi kazalniki (ključnimi kazalniki uspešnosti), določenimi skupaj z industrijskimi deležniki in Evropskim odborom za polprevodnike (ESB).

1.3 EESO je še posebej zaskrbljen zaradi sedanje odvisnosti EU od zaledne proizvodnje, zlasti kar zadeva Kitajsko. Mednarodno sodelovanje med vladami, polprevodniškimi grozdi ter ustanovami za raziskave in razvoj je ključnega pomena za odpravo sedanjega pomanjkanja, zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev in obravnavo splošnih družbenih potreb.

1.4 EESO pozdravlja 43 milijard EUR, napovedanih v evropskem aktu o čipih, in prihodnjo ustanovitev Sklada za čipe ter poziva, naj se v celoti izkoristijo evropski načrti za okrevanje in odpornost.

1.5 EESO hkrati ugotavlja, da Evropska komisija premalo poudarja pomen surovin, krožnost proizvodnih procesov in sedanjo odvisnost od tretjih držav, ter poziva, naj se več pozornosti nameni zagotavljanju dostopa do ključnih surovin, ki se uporabljajo v proizvodnji polprevodnikov.

1.6 EESO poziva k skrbnemu pregledu veljavnih sporazumov o prosti trgovini in mednarodnih partnerstev z jasnim namenom, da bi dosegli odprto strateško avtonomijo in povečali odpornost Evrope.

1.7 Naložbe je treba usmeriti na področja, na katerih je evropska odvisnost od tujih ponudnikov tehnologije zelo visoka. Za zmanjšanje tveganja in hitrejšo donosnost naložb je potrebna javna podpora (ob izogibanju pretiranemu subvencioniranju) na ravni EU in držav članic za naložbe v prelomne tehnologije, virtualne razvojne platforme, najnovejše zmogljivosti za razvoj čipov in pionirske obrate (s poudarkom na vrhunskih čipih).

1.8 EESO se zavzema za ekonomsko učinkovito, vendar uravnoteženo porazdelitev sredstev EU med državami članicami in regijami, pa tudi med velikimi in zagonskimi podjetji ter MSP. Poziva tudi k pripravi trdnega akcijskega načrta za privabljanje tujih naložb vodilnih mednarodnih polprevodniških družb.

1.9 EESO meni, da bi bilo treba pri vsaki politiki za znanja in spretnosti upoštevati, kako hitro zaradi pospeševanja inovacij nastajajo in izginjajo delovna mesta, ter vanjo vključiti socialne partnerje iz polprevodniškega ekosistema, akademske kroge in ustrezna raziskovalna središča. Potrebna so znatna prizadevanja za izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile, programi vseživljenjskega učenja ter poklicna in strokovna izobraževanja pa morajo pomagati trgu dela EU pri nabiranju ključnih posebnih znanj in spretnosti, zlasti za delavce s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike.

1.10 EESO poudarja, da se številne inovacije, ki so jih razvile raziskovalno-tehnološke organizacije EU, uporabljajo v drugih delih sveta, in meni, da je treba sektorje končnih uporabnikov približati evropski polprevodniški raziskovalni bazi.

1.11 EESO poziva k večji podpori grozdom na področju digitalnih tehnologij in boljšemu izkoriščanju inovacijskega potenciala visokotehnoloških MSP. Poleg tega poziva k dosledni zakonodaji v zvezi z davčnimi spodbudami, ki podpirajo naložbe v raziskave in razvoj, s posebnim poudarkom na raziskavah in razvoju na področju zasnove čipov.

1.12 EESO poziva k nadaljnjim inovacijam in zaščiti pred kibernetskimi napadi ter boljši pripravljenosti na nove inovativne kibernetske grožnje.

2. **Izzivi evropske strategije za polprevodnike**

2.1 Zaradi digitalne revolucije in nenehnih prizadevanj za prelomne tehnologije se je povpraševanje po polprevodnikih znatno povečalo. Med pandemijo COVID-19 in obdobjem okrevanja po njej je prišlo do obsežnega pomanjkanja v dobavni verigi, ki skupaj z višjimi cenami energije in težavami z oskrbo s ključnimi surovinami ovira gospodarsko okrevanje in zavira industrijsko proizvodnjo v EU.

2.2 Evropska industrija mikroelektronike (455 000 neposrednih delovnih mest) je vodilna na svetovni ravni pri namenskih procesorjih za vgrajene sisteme, senzorjih, radiofrekvenčnih čiph, močnostni elektroniki, silicijevih rezinah, kemikalijah in napredni opremi za proizvodnjo čipov. EU ima tudi močno raziskovalno bazo zaradi svojih raziskovalnih središč ter ambicioznih pobud na področju raziskav in razvoja.

2.3 Povpraševanje po polprevodnikih v avtomobilski industriji naj bi se do leta 2030 povečalo za 300 %, medtem ko naj bi se potrebe industrijskega elektronskega sektorja po čipih do leta 2030 podvojile, k čemur bodo pripomogli nekateri pomembni trendi, kot so vrhunske proizvodne tehnologije industrije 4.0. Sektor komunikacij predstavlja 15 % povpraševanja po čipih v EU, pri čemer zasnova in proizvodnja ključnih sestavnih delov za čipe za komunikacijsko opremo za 5G večinoma potekata zunaj EU. Zdravstvena, energetska, letalska, vesoljska, obrambna in igralniška industrija itd. se tehnološko razvijajo in se soočajo s povečanim povpraševanjem po zrelih in naprednih čipih za svoje proizvodne procese in proizvode. Čipi so ključni tudi za razvoj novih industrijskih aplikacij umetne inteligence in interneta stvari – trga, ki se vsako leto poveča za 50 %. Oblikovanje strategije za čipe na temelju teh obstoječih in nastajajočih močnih končnih trgov bo ustvarilo pozitiven krog: ključna predelovalna industrija v EU bo postala bolj konkurenčna, hkrati pa se bodo okrepile zmogljivosti na področju polprevodnikov v Uniji.

2.4 Po drugi strani pa je industrija EU slabše zastopana na številnih pomembnih končnih trgih za polprevodnike, kot so shranjevanje v oblaku in podatkovna shramba, uporaba osebnih računalnikov, brezžične komunikacije (pametni telefoni) in potrošniške naprave (igranje iger). Poleg tega je v EU le 50 obratov za proizvodnjo polprevodnikov, kar pomeni, da je proizvodna baza precej šibka in da EU ne more proizvajati čipov, manjših od 22 nm, ter je v slabem položaju na področju orodij za snovanje in avtomatizacijo snovanja. Zato je imela EU leta 2021 trgovinski primanjkljaj na področju polprevodnikov v višini 19,5 milijarde EUR (51 milijard EUR uvoza v primerjavi z 31,5 milijarde EUR izvoza) ([1]).

([1]) Delovni dokument služb Komisije – Akt o čipih za Evropo.

2.5 Ker se bosta povpraševanje po čipih in njihova uporaba v prihodnosti le še povečala, EESO poziva k ambicioznim programom za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v tem sektorju z energijsko učinkovitostjo, obnovljivimi viri energije in prelomnimi tehnologijami.

3. **Konkurenčnost in strateška avtonomija**

3.1 Številna tveganja, ki vplivajo na sektor polprevodnikov (strukturno pomanjkanje, tveganja v dobavni verigi, monopolna moč v ključnih delih vrednostne verige, geopolitična tveganja), ter njihove posledice za mnoge sektorje so povečala ozaveščenost o potrebi po krepitvi tehnološke suverenosti Evrope na tem področju.

3.2 Motnje v oskrbi s polprevodniki zelo negativno vplivajo na evropsko gospodarstvo in družbo. Zaradi zapletene oskrbovalne verige polprevodnikov je težko opredeliti in oceniti tveganja, povezana z motnjami, ter sprejeti ustrezne blažitvene ukrepe. EESO meni, da je mogoče vrednostno verigo čipov okrepiti s povečanjem preglednosti in prepoznavnosti, bolj strateškim spremljanjem in upravljanjem dobavne verige, boljšim napovedovanjem razpoložljivosti čipov ter sklepanjem tesnejših partnerstev na vseh ravneh dobavne verige v sodelovanju z javnimi organi na evropski ravni.

3.3 EESO meni, da bi morala evropska strategija za polprevodnike spodbujati vse faze vrednostne verige polprevodnikov, vključno z raziskovanjem polprevodnikov, snovanjem in proizvodnjo čipov ter sestavljanjem, preskušanjem in pakiranjem, da bi odpravili dolgoročne težave z oskrbo in postali konkurenčni v svetovnem merilu pri zasnovi in proizvodnji vse bolj kompleksnih sodobnih polprevodniških sestavnih delov.

3.4 EESO zlasti meni, da mora EU vlagati v področja, na katerih je evropska odvisnost od tujih ponudnikov tehnologije zelo visoka, kot so snovanje in elektronska avtomatizacija snovanja, proizvodne zmogljivosti in napredno pakiranje.

3.5 Ker so polprevodniki nedvomno postali strateško tehnološko področje in ker EU nima proizvodnih zmogljivosti niti za slabše niti za vrhunske čipe, mora podpreti naložbe v proizvodnjo čipov, saj je to bistveno za krepitev odpornosti proizvodnje v ključnih sektorjih. Povpraševanje evropskih industrijskih sektorjev po zrelih čipih (12–40 nm tehnologija), ki je že tako veliko, še vedno narašča. Hkrati naj bi povpraševanje po vrhunskih čipih (vozlišča manj kot 10 nm) raslo veliko hitreje zaradi prehoda na računalništvo na robu in kvantno računalništvo, internet stvari, avtomatizirano vožnjo in umetno inteligenco. Te tehnologije spodbujajo korenite spremembe v številnih industrijskih sektorjih: inženirstvu, avtomobilizmu, elektroniki, zdravstvu, obrambi in sektorju obnovljivih virov energije. Ta industrija vsekakor ima potencial, da ustvari evropski trg, ki bo dolgoročno podpiral evropsko proizvodnjo vrhunskih vozlišč.

3.6 Toda če želimo dati prednost naložbam, jih je treba po mnenju EESO najprej usmeriti v najsodobnejše zmogljivosti snovanja čipov, pri čemer je treba upoštevati, da Evropa nima zmogljivosti za snovanje čipov za napredne logične polprevodnike.

3.7 Posebno pozornost je treba nameniti tudi zaledni proizvodnji (vključno s sestavljanjem, preskušanjem in pakiranjem), ki je bolj delovno intenzivna in bi jo lahko strateško koncentrirali v jugovzhodni Evropi, kjer so stroški dela bolj konkurenčni. EESO je zaskrbljen zaradi številnih tveganj, ki jim je izpostavljena EU zaradi svoje sedanje odvisnosti od zaledne proizvodnje, zlasti kar zadeva Kitajsko.

3.8 Bistveno je, da se zagotovi dostop do ključnih surovin, ki se uporabljajo pri proizvodnji polprevodnikov, kot so kemikalije visoke čistosti (germanij, bor, indij), posebni plini (neon, helij, argon), nadomestki za silicij (npr. silicijev karbid za boljše upravljanje porabe energije). Povpraševanje po teh materialih se bo z naraščanjem povpraševanja po čipih le še povečevalo zaradi njihove vse večje kompleksnosti.

3.9 EESO opozarja, da Evropska komisija premalo poudarja pomen surovin, krožnost proizvodnih procesov in sedanjo odvisnost od tretjih držav. Kot je že navedel, bi morale zato *„Komisija, države članice in industrija […] skupaj razpravljati o tem, kako bi bilo mogoče čim bolj diverzificirati vire oskrbe, in zlasti o tem, kako bi bilo mogoče v okviru industrializiranega krožnega gospodarstva bolje reciklirati kritične surovine v mikroelektroniki“* ([2]).

3.10 EESO meni, da je treba izvajanje akta o čipih skrbno oceniti in spremljati, zato poziva k jasnim ključnim kazalnikom uspešnosti za oceno napredka, ki jih je treba določiti skupaj z industrijskimi deležniki in ESB.

4. **Vključenost deležnikov EU, mednarodno sodelovanje in strateška partnerstva**

4.1 Odbor meni, da ima evropsko zavezništvo za procesorje in polprevodniške tehnologije, ki ga je Komisija ustanovila julija 2021, zelo pomembno vlogo pri ugotavljanju obstoječih vrzeli v proizvodnem procesu in uvajanju tehnologij v EU. V okviru zavezništva je treba poglobljeno razpravljati o krepitvi odpornosti EU in zagotavljanju zanesljivosti dobavnih verig, pri čemer bi morali sodelovati socialni partnerji iz polprevodniškega ekosistema, akademski krogi in ustrezna raziskovalna središča.

4.2 EESO meni, da je mednarodno sodelovanje med vladami, skupinami za polprevodnike ter ustanovami za raziskave in razvoj ključnega pomena za odpravo sedanjega pomanjkanja ter zagotovitev medsebojnega zaupanja in enakih konkurenčnih pogojev. Poleg tega bo okrepitev evropskega polprevodniškega ekosistema privedla do medsebojne odvisnosti v globalnih vrednostnih verigah, kar bo vplivalo na mednarodna pogajanja in povečalo splošno odpornost celotnega sektorja. EESO je že izrazil jasno stališče: *„Preprečiti je treba tekmovanje pri podeljevanju subvencij in učinkovito porabljati sredstva, ne da bi pri tem ustvarjali presežne zmogljivosti in povzročali izkrivljanje trga“* ([3]).

4.3 EESO poziva k skrbnemu pregledu veljavnih sporazumov o prosti trgovini in mednarodnih industrijskih partnerstev, da bi dosegli odprto strateško avtonomijo in povečali odpornost Evrope v vse bolj zapletenem geopolitičnem položaju. Okrepiti je treba razprave v okviru ESB, ki bi moral povečati članstvo, in sicer tako, da povabi industrijske deležnike in reprezentativne socialne partnerje EU ter najpomembnejša raziskovalna središča.

4.4 Razprave v evropskih forumih se morajo osredotočiti tudi na izvajanje predlagane pospešitve postopkov izdajanja dovoljenj za nove obrate, kar bi lahko bila pomembna spodbuda za pogajanja o znatnih tujih naložbah ([4]), ki bi ustvarile takojšnje povpraševanje. Kar je še pomembneje, zmanjšanje upravnega bremena in uvajanje mehanizmov regulacije v vseh državah članicah bosta zmanjšala razdrobljenost in zagotovila predvidljivost prihodnjih naložb.

5. **Financiranje**

5.1 EESO pozdravlja 43 milijard EUR, napovedanih v evropskem aktu o čipih, in prihodnjo ustanovitev Sklada za čipe, vendar poziva k podrobnemu pojasnilu, kako se bodo ta javna in zasebna sredstva zbrala in razdelila. Poleg tega poudarja, da bi bilo treba v celoti izkoristiti evropske načrte za okrevanje in odpornost, ki naj bi 20 % svojega proračuna namenili digitalni preobrazbi držav članic.

5.2 EESO meni, da je na ravni EU in držav članic potrebna javna podpora za naložbe v prelomne tehnologije, virtualne razvojne platforme in pionirske obrate (s poudarkom na vrhunskih čipih), da bi zmanjšali tveganja in skrajšali roke za donosnost naložb za obrate, ki jih je treba na novo zgraditi.

([2]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira ukrepov za okrepitev evropskega polprevodniškega ekosistema (akt o čipih) (COM(2022) 46 final – 2022/0032 (COD)) (UL C 365, 23.9.2022, str. 34).

([3]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akt o čipih za Evropo (COM(2022) 45 final) (UL C 365, 23.9.2022, str. 23).

([4]) Kot so tekoča pogajanja z družbami Intel iz ZDA, Samsung iz Južne Koreje in TSMC s Tajvana.

5.3 Predlagani ESB bodo sestavljali predstavniki držav članic, zato je EESO zaskrbljen, da bo med državami članicami prišlo do sporov za večji delež sredstev. Zato se zavzema za ekonomsko učinkovito, vendar uravnoteženo porazdelitev sredstev EU med državami članicami in regijami, pa tudi med velikimi in zagonskimi podjetji ter MSP, da ne bo nihče zapostavljen. Poleg tega je EESO v zvezi s Skupnim podjetjem za čipe že navedel: *„Pri tem bi morala imeti pomembno vlogo merila socialne politike, kot so odnos zadevnega podjetja do socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj, prednostno sodelovanje z dobavitelji s sedežem v Uniji, pa tudi število trajnostnih delovnih mest, ustvarjenih z naložbami, in kakovost delovnih pogojev“* ([5]).

5.4 Predlagani Sklad za čipe bo povečal razpoložljivost posojil in financiranja s tveganim kapitalom ter olajšal nadaljnjo rast malih inovativnih polprevodniških družb. Toda potreben je popolnoma razvit evropski trg tveganega kapitala, ki bo tem družbam pomagal prečkati „dolino smrti“, ki vodi od predstavitve do uvedbe na trg. EESO poziva k pripravi praktičnih smernic o tem, kako je mogoče dostopati do teh sredstev, zlasti za zagonska podjetja in MSP.

5.5 EESO se zavzema tudi za trden akcijski načrt za privabljanje tujih naložb, zlasti mednarodnih vodilnih polprevodniških družb, da bi na evropska tla privabili kapital ter znanje in izkušnje.

6. **Znanja in spretnosti**

6.1 Digitalna znanja in spretnosti so zdaj ključno neopredmeteno sredstvo digitalne industrijske revolucije, razpoložljivost usposobljene delovne sile pa je pomemben element pri naložbenih odločitvah, medtem ko pomanjkanje znanj in spretnosti močno upočasnjuje uvajanje digitalnih zmogljivosti. Digitalno izobraževanje in ozaveščanje družbe o družbenih učinkih digitalnih aplikacij (tako koristih kot tudi tveganjih, povezanih s koncentracijo moči ali spoštovanjem zasebnosti) sta ključni orodji, s katerima lahko potrošniki in civilna družba odgovorno prispevajo k prihodnjemu razvoju ekosistema čipov in ki lahko pritegneta mlajše generacije. EESO tudi poziva, naj se posebna pozornost nameni varovanju zdravja delavcev v proizvodnji čipov, ki so izpostavljeni nevarnim snovem.

6.2 Trenutno število prostih delovnih mest za inženirje, strokovnjake za razvoj in tehnike zaskrbljujoče narašča. EESO pozdravlja nedavno ustanovljeno Partnerstvo za znanja in spretnosti za digitalni ekosistem. V okviru evropskega programa znanj in spretnosti bi moral prispevati k doseganju ciljev programa Pot v digitalno desetletje (80 % ljudi opremiti z osnovnimi digitalnimi znanji in spretnostmi, zmanjšati neravnovesje med spoloma ter do leta 2030 pridobiti 20 milijonov strokovnjakov na področju IKT), ciljev programa znanj in spretnosti za Evropo ter ciljev evropskega stebra socialnih pravic (60 % odraslih se udeležuje usposabljanj).

6.3 Vsakršna politika za znanja in spretnosti bi morala upoštevati, kako hitro zaradi pospeševanja inovacij nastajajo in izginjajo delovna mesta, vključno s preoblikovanjem trga dela zaradi tehnološkega razvoja na področju umetne inteligence. Nizko in srednje kvalificirana delovna mesta so še posebej izpostavljena tveganju, da bodo izginila (nadomestila jih bodo digitalna orodja in avtomatizacija), medtem ko se bo povpraševanje po naprednih digitalnih znanj in spretnostih le še povečevalo. EESO meni, da bodo za spopadanje s temi izzivi potrebna velika prizadevanja za izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile, zlasti delavcev z zastaranimi tehnološkimi znanji in spretnostmi. Poleg tega morajo programi vseživljenjskega učenja ter poklicnega in strokovnega izobraževanja pomagati trgu dela EU, da se specializira z nabiranjem ključnih posebnih znanj in spretnosti. Zato bo ključnega pomena, da se študentom zagotovi dostop do najsodobnejše opreme za snovanje in proizvodnjo ter izkušenj z usposabljanjem v resničnem življenju.

6.4 EESO poleg tega meni, da EU potrebuje usklajen zakonodajni okvir za privabljanje tuje delovne sile, specializirane za polprevodnike. Pozdravlja sporočilo Komisije o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU ([6]) ter meni, da ga je treba dopolniti s programi za izpopolnjevanje in preusposabljanje, tudi za delavce s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike.

([5]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira ukrepov za okrepitev evropskega polprevodniškega ekosistema (akt o čipih) (COM(2022) 46 final – 2022/0032 (COD)) (UL C 365, 23.9.2022, str. 34).

([6]) COM(2022) 657 final – Sporočilo Komisije o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU.

6.5 Po drugi strani pa je zaskrbljen, da bo pomanjkanje znanj in spretnosti po vsem svetu povzročilo boj za talente, ki bo povzročil notranji (znotraj EU) ali mednarodni beg možganov. EESO zato z zanimanjem pričakuje prihodnje sporočilo z naslovom Beg možganov – blaženje izzivov, povezanih z upadanjem prebivalstva.

7. **Raziskave, razvoj in inovacije**

7.1 EESO poudarja, da so številne inovacije, ki so jih razvile regionalne raziskovalno-tehnološke organizacije EU, žal prevzeli v drugih delih sveta, zaradi česar niso privedle do močnejše proizvodne baze EU. Zato meni, da morajo raziskovalno-tehnološke organizacije EU združiti celotno industrijsko bazo ter razpoložljivo znanje in izkušnje na področju polprevodnikov, nadgraditi in zgraditi pilotne linije za polprevodnike ter raziskati in izkoristiti priložnosti za prihodnost na ključnih področjih, kot so računalništvo na robu, umetna inteligenca in kibernetska varnost. Pri tem bo ključnega pomena, da se sektorji končnih uporabnikov veliko bolj približajo evropski raziskovalni bazi.

7.2 EESO se zavzema za dolgoročne načrte za inovacije v podporo digitalnemu prehodu, saj omogočajo proaktiven pristop k spodbujanju naložb v raziskave in razvoj za dolgoročne strateške cilje ter odpravljanje vrzeli v polprevodniškem ekosistemu. Poleg tega poziva k boljšemu izkoriščanju inovacijskega potenciala visokotehnoloških MSP, ki so pogosto visoko specializirana, agilna in dejavna na nišnih trgih z visoko vrednostjo.

7.3 EESO poudarja, da je treba družbam zagotoviti boljšo zaščito dragocene intelektualne lastnine, vgrajene v čipih, in pozdravlja jasna pravila, napovedana v aktu o čipih. Prihodnje dejavnosti ESB morajo vključevati pravočasna posvetovanja z industrijskimi deležniki o učinkovitem varstvu pravic intelektualne lastnine EU.

7.4 Po mnenju EESO je treba posebne naložbe usmeriti v raziskave in razvoj na področju snovanja čipov, saj te zagotavljajo ogromen delež dodane vrednosti, poleg tega pa lahko okrepijo poslovne razloge za naprednejše proizvodne zmogljivosti. V zvezi s tem bi bilo treba upoštevati tudi močno razvijajoče se biogospodarstvo in njegove obsežne prihodnje uporabe. Komisija bi morala preučiti možnosti za sprejetje dosledne zakonodaje v zvezi z davčnimi spodbudami za naložbe v raziskave in razvoj, zlasti glede prihodnjih konzorcijev, ki jih sestavljajo velika podjetja, MSP, zagonska podjetja in odcepljena podjetja iz raziskovalnih ustanov.

7.5 Kibernetska varnost je postala osrednja tema številnih industrijskih sektorjev, kot so avtomobilski, inženirski, komunikacijski, zdravstveni, vesoljski in obrambni sektor. EESO poziva k nadaljnjim inovacijam in zaščiti pred kibernetskimi napadi ter k pripravljenosti na nove inovativne kibernetske grožnje. Podpira predlog evropskega akta o kibernetski odpornosti, ki bo uvedel nove zahteve glede kibernetske varnosti ter omogočil boljše razumevanje kibernetskih groženj med proizvajalci in potrošniki. EESO poziva tudi k nadaljnji krepitvi vloge Agencije Evropske unije za kibernetsko varnost.

V Bruslju, 24. januarja 2023

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG